

man nævne Amtmand Ploen og Landfoged Lundahl som Mænd, der med stor Interesse omfattede disse Forhold og havde Øjnene aabne for, at der tiltrængtes Forandringer paa dette Omraade.

Men efter at Færingar har faaet deres Lagting genoprettet melder Spørgsmaalet om Reformen i Landbruget sig straks.

Noget af det første, som det nydannede Lagting tager op til Behandling er en Lov, sigtende til at hæmme den overdrevne Udstykning af Odelsjorden ligesom man gennem Loven vil opmuntre til at samle Ejendomme i passende Brug, der skulde forblive er samlet Ejendom og ikke paa ny kunne udstykkes. At denne sidste Bestemmelse saavidt vides aldrig er bleven praktiseret skal vel ikke lægges de gode Lovgivere til Last, men skyldes vel nærmest den dominerende Stilling, som Fiskeriet netop ved denne Tid kom til at indtage og som i saa høj Grad trængte Interessen for Jordbrug i Baggrunden.

Men efterhaanden som Folkemængden tiltog — og denne Forøgelse gaar temmelig hurtigt for sig, efter at Livsvilkårene forbedres for den ubemidlede Del af Befolkningen — kommer Kravene til at forme sig noget anderledes. Nu bliver der ikke alene Tale om en fornuftigere Ordning af de bestaaende Landforhold, men der kræves tillige, at de Ejendomslose kan faa Jord til Opdyrkning og derigennem Anvendelse for den Tid der levnes fra Fiskeriet. Spørgsmaalet gælder nu Indhegning og Opdyrkning af Haugejord, der for udelukkende henlaa til Græsning for Faar og Køer.

Som man kunde vente vakte disse Kravs Fremkomst en stærk Modstand hos den jordbesiddende Klasse, som udgjorde det konservative Element i Lagtinget og ude mellem Befolkningen. Man kan vel forstaa, omend ikke billige den Modvilje, som her gjorde sig gældende og som endnu i vore Dage af og til løfter Hovedet. Først var den store Jordbesidder for en Del blevet berøvet sin tiltante Arbejdskraft ved Fiskeriet, nu truedes han altsaa ogsaa med at blive berøvet den Jord, som han altid havde følt sig som Enebesidder af. At Nationalformuen gennem en yderligere Opdyrkning af den til Dels uproduktive Haugejord i ikke ringe Grad vilde kunne forøges og at der herigennem vilde skabes bedre Levevilkår for den Ejendomslose, det synes Jordbesidderne aabenbart ikke at have haft tilstrækkeligt aabent Øje for.

I midlertid er Forholdet jo, at en Fisker som Regel kun utilstrækkelig kan ernære en Familie udelukkende ved Fiskeri, om ikke af anden saa af den Grund, at Gennemsnitsantallet af de Dage, hvor Fiskeri kan drives bliver saa faa og andet lønnende Arbejde (naar de større Handelspladser frærges) kun i ganske forsvindende Grad kan opnaas. Følgen heraf blev da, at Fiskeren en stor Del af Aaret gik uden Beskæftigelse, havde det meget smaa og til Dels led Nød; Fiskeriet, saavel med Baad som med Skib kan jo opvise sine daarlige og lidet lønnede Perioder. Og at dette var et beklageligt Forhold vil enhver indse.

Forhaabentlig vil ingen nu lenger drage i Tvivl at disse Krav om Jord til den Ejendomslose ikke blot er rejst som politiske Agitationsnumre, men fordi der var Mænd, som med Hjerter og Følelse for Smaamænd vilde skaffe denne bedre og

gunstigere Levevilkår. Vi lever i en Periode, hvor Livsvilkår og Livssyn er højnede, ikke blot hos dem, der i Følge Forholdenes Natur er blevede ledende i Samfundet, men ogsaa hos menige Mænd. Man er begyndt at stille Beregninger for sit Arbejde og for, hvad der kræves til forbedrede Livsvilkår i Lighed med hvad man længst har lært i de os omgivende Lande. Man har i højere Grad lært at indse at Tid er Penge og Kravet om at skaffe Fiskere og Arbejdsmænd Beskæftigelse i den megen arbejdslose Tid er nu ikke mindre brændende end tidligere. Intet ligger da nærmere for end at man har sin Opmærksomhed henvendt paa de store Strækninger uopdyrket Jord, som kan indtages under Kultur og ganske anderledes frugtbargøres for Samfundet som for den Enkelte, end hvad nu er Tilfældet.

Hin viða kendi yrkjarin Harald Bergstedt

skrivar i »Social-Demokraten«
eina grein, sum hann nevnir
»Det egentlige Liv — derude!«

Atvoldin til grein hansara er, at tveir menn, ein kendur danskur prestur Nedergaard og ein danskur bókskrivari (Forfatter) P. Lauritzen, hava skrivað um sálmar og misbrúk av sálum. Eins og alt, ið Bergstedt skrivar, er henda grein ógvílig forviltislig at lesa fyri øll, sum hava ans fyri at lesa og hug til at hugsa eitt sindur um teir andiligi spurningar, sum tíðin og lívið her inn á okkum. Eisini spurningar av religiosum slag standa fyri durum okkara og biða eftir, at vit skulu taka teir og hyggja at teimum frá øllum síðum, bæði innan og utoan, hugsa um teir og kanska tala um teir við ein og annan.

„Det egentlige Liv — derude!“

Pastor Nedergaard har i en Avisartikel klaget over de danske Tonefilm og deres Misbrug af Salmene »Nu titler til hinanden« og »Nu vaagner alle Guds Fugle smaa«, hvoraf den første er blevet benyttet i en Flirtesang, den anden i en Ol-Vise. »Pr. Radio, Lirekasse og Grammofon, skriver Nedergaard, strømmer disse Viser ud over hele Landet, og disse Salmeskrivninger gør det ganske umuligt at synge de forvrængede Salmer i Skolestuen, i Konfirmandstuen og ved Ungdomsmøder.«

Samtidig har en ligesaa kendt Kirkens Mand, Forfatteren P. Lauritzen, Aalborg, udsendt en Pjece, hvori han kræver Kirkens gamle Salmesbog udrænset og fornyet: »Jeg har ofte siddet i Kirken og tænkt paa, hvordan mange af vore Salmer fornemmes besynderligt virkelighedsfjerne overfor det egentlige Liv, som det rører sig for Mennesker derude i deres daglige Færd.«

Der ligger i Grunden en underlig Stemning gent i de to Billeder, som disse to Udtalelser opruller.

Begge Udtalelser skyldes to af Kirkens trofaste Mænd. Og begge Udtalelser fastslår kraftigt, at Kirken i sin gamle Form i Øjeblikket har tabt Autoriteten — man kan vel sige »tabt Spillet« overfor den nye Slægt.

Den unge — altfor humorløse

— men tiltalende aabenhartige — Præst staar midt i selye Ungdomsforeningerne (K. F. U. M. og K.) og er harmfuld over, at han maa lade to af Salmesogens Salmer falde — fordi de Uden derved straks tænker paa Olvisen og Dansevisen — og smiler!

Herregud, Ungdom er nu engang Ungdom, og lattermild af Naturen, Gudskelov. Ogsaa K. F. U. M. og K. og K. og K. Derfor behøver den hverken at være fræk eller raa.

Dersom nogen kommer til den med et Budskab, som den virkelig forstaar og som for fuldeste Alvor har Bud til den, saa smiler den ikke, selvom der i Forvejen er lavet tyve dumme Fjaseviser over det samme Emne.

Heller ikke skulde Pastor Nedergaard harmes saa mægtigt over Filmen. Den vover sig nødtig længere ud end den mener at have Publikum med sig.

For Hemmeligheden er jo den, at selv de allersmukkeste Sange — baade »Jens Vejmand« og »Det var en Lørdag Aften« kan jo — ved at bruges i Tide og Uide — blive saa forslidt og forlæp, saa det virkelig er en Lettelse for os allesammen — for en Tid at blive fri for dem og høre andre Ting.

Naar de saa har haft en lille Hvilelid, saa en skønne Dag er de lige saa friske og konne som nogensinde for.

Og naar virkelig det kommer saa vidt, at selv K. F. U. M. og K. F. U. M. og K. F. U. M. smiler ad de to gamle Salmer, saa er det virkelig et alvorligt Vink til Kirkens fornuftige Folk, at de to gamle smukke Sange godt kan taale at faa en lille Ferie — de, og sikkert mange fler, ja meget meget mer — indenfor den ærværdige gamle Kirke.

Og her er vi ved P. Lauritzen — den gamle Kirkegængers — Erfaringer.

Han sidder i Kirken og hører Orgelet bruse, og saa slaar det ham, hvor »virkelighedsfjerne« de er — disse Salmer — »overfor det egentlige Liv — derude«.

Hele Nutidens nye Sind er i disse Ord.

For den gamle Kirkeslægt var Livet i Kirken jo det sande Liv med dens Ceremonier og Messer og autoriserede Salmer. Og Livskampen derude var noget tarveligt, noget ringere, noget uvedkommende.

Nu sidder den trofaste gamle Kirkegænger med sin Salmesbog og finder de gamle Toner »virkelighedsfjerne« — »forældede« — »nærmest uforstaaelige« — »umulige« — »naive« — »intelligende« — — — mens det egentlige Liv foregaar — derude!

P. Lauritzen foreslaar Salmesbogen rænset ud for de forældede Salmer: Væk med Kongesalmer, Krigssalmer, de »umulige« Bryllups- og Konfirmationsalmer. I deres Sted vil han have en Række nye Salmer ind med sociale Emner og tilbyder til den Ende en halv Snes, som han selv har skrevet.

Saa nemt, som Hr. Lauritzen mener, gaar det vel nok ikke. At flytte om paa Salmene i den autoriserede Salmesbog er sikkert lige saa vanskeligt som at flytte om paa Ugedagene.

Langt snarere vil det vel ske, at Sangbøgerne fra det levende Menighedsliv — Ungdomssangbogen, Højskolesangbøgerne og de mange andre Sangbøger fra Menighedshusene — en skønne Dag finder ind paa Kirkebænkene som den naturlige Ting

— og dermed bringer et nyt Pust af Liv og Utvungenhed ind under de gamle Kirkehvalinger.

Pustet fra Forsamlingshusene, hvor Menneskene endnu er sig selv, joviale, frie, naturlige, tør vende og dreje sig og snyde Næsen som almindelige menneskelige Mennesker!

— Og ind under Kirkehvalingerne, hvor alt endnu er saa stift, saa rituel, saa officielt og ceremonielt, saa hver Arm, hver Albu stivner og bliver kantet og Menneskene er saa optaget af, at de er korrekte Kristne saa de glemmer, at de alle til Hobe er jævne joviale Mennesker.

Denne unaturlige Stivhed, der er Kirkens Grundskavank!

Ak ja! Dersom der havde været Journalister til paa Jesu Tid, og efter Bjergprædiken, naar Tilhørerne aandede op og Madpakkerne kom frem, og Journalist havde trængt sig frem for at interviewe Taleren — hvordan mon saa Jesus vilde have svaret Referenten fra den lille Redaktion i een af Jerusalems Baggyder!

Tænk om Journalisten havde staaet der med sin Blyant og sin Blok og spurgt Taleren om hans Hensigter?

Mon da Jesus vilde have svaret, at det var hans Hensigt at stifte en ny Religion med Kirke og Embeder, med Ritualer, Salmer, Offerdage og det Hele?

Nej. Han anede jo dengang ikke, hvad Kristendom var. Han vilde vel have svaret i al Stilfærdighed, at hans eneste Formaal var, at Menneskene blev bedre, renere, frigjorte af Sind, mere menneskelige imod hinanden i daglig Omgang — i hele det store myldrende Menneskeliv i Gader og Stræder.

Mon ikke?

Altfor ofte har Kirkefolkene til vekslende Tider glemt Livets Kamp og Menneskeheds Vælg — blot nærsynet optaget af deres »Kristendoms«, deres Bekendelser, deres Korrekthed, deres Salmer og Ceremonier.

Mange har drømt om en Kirkefornyelse i vore Dage. Og det er vel aldeles ikke utroligt, at den kan komme.

Men deri har sikkert den gamle Kirkemand Ret — han med sine ti Reservesalmer — at skal Kirken vinde Respekt og Autoritet, saa maa den være fyldt af en storslaet Menneskeheds Aand, der ikke sidder traurlig og pylrer med en Salm eller Trosartikel i Tider, hvor selve Tilværelsen gynger som en Baad. Men dens Tanker maa være spændt — spændt som i en Strandsnat — mod den store Menneskeheds lidende Millioner, der kæmper imod Arbejdslosigkeit, Tyranni, Udbytning, Armod og Krig.... — i det store, det rigtige, det egentlige Liv — derude.

Harald Bergstedt.

Med »Tjaldur« afrejste herfra den 6. Juli:

Frk. Louisa Sivertsen, Edith Wellejus, Cohn Nielsen, Anna Højgaard, Olevine Johannessen, Jensia Viderø, Birgit Houmann, Olevine Berg, Skjov, M. Thomsen, Kollafjord, Marna Dam, Sandavigi, Amanda Jacobsen, Vestmanna. Fru Lyng, Wellejus, Helene Højgaard, Gerda Joensen, Eidi, P. Djurhuus, Kollafjord, Herrerne Iversen, Therkildsen, Houmann, Kjeld, Funning, Harald Hansen Skopun, J. A. Godtfred, Vági.

Videnskabelig Analyse af den tyske Nazisme.

En opsigtsvækkende Artikel i det engelske Socialistblad. Leder de tyske Nazister af Sindslidelse?

Okkum er sent helta forvitnisliga »dokumente«, sum mögula sigur okkum sannleikan ella nakað av sannleikanum um Hitler og hansara menn og viðhagarar:

Under Overskriften »En Læges Betragtninger over Hitlers Bandede«, skriver »Daily Herald« den 24. Maj nedenstaaende Artikel, der indledes med følgende Præsentation:

Denne Artikel er skrevet af en London-Læge, som af let forstaaelige Grunde ønsker at være anonym. Hans Speciale er Psykologi og Psykiatri, og han har været ansat paa flere bekendte Sindsygehospitaler, ligesom han har studeret i Tyskland og saaledes har vidtgaaende Kendskab til Forholdene der:

Mit Speciale er at omgaa og iagttage sindsyge og uligevægtige Mennesker i det hele taget. Jeg er fortrolig med det tyske Sprog, har ofte været i Tyskland og har allerede længe interesseret mig for Tysklands Affærer.

Visse Ting i det nuværende Hitlerregime har, set ud fra et psykiatrisk Synspunkt, gjort et saa stærkt Indtryk paa mig, at jeg ikke kan komme bort fra, at disse mine Betragtninger maa være af Interesse for Offentligheden.

Hvad der hovedsagelig maa interessere en Sindsygelæge er det overvældende og utvivlsomme Faktum, at

Bevægelses Ledere er mentalt uligevægtige —

i visse Tilfælde paa Grænsen af udtalt Sindsygdøm.

Her maa jeg først gøre Læseren bekendt med Ordet »Paranoia«, en Benævnelse, der vist endnu ikke er særlig kendt af Menigmand. Det er Navnet paa en alvorlig Form for Sindsygdøm, maaske bedre kendt under Navnet »Følgeselskabsvanvid« (rigtigere: Forrykthed, — O. A.).

Forstaaelsen af denne »Paranoia« er Nøglen til meget, som ellers synes uforstaaeligt i Tyskland for Øjeblikket. Den er almindeligere hos Mænd end hos Kvinder og manifesterer sig først i Alderen mellem 30—50. Det er en Sygdom, hvor det intellektuelle er ubørt med Undtagelse af Dommeffekten, denne er vel bevaret, men forstyrret og vildtvovende.

Patienten nærer fuldkommen vrang Forestilling. Hvor Vrangforestilling interesserer ham, er han i Reglen fuldkommen logisk, naar undtages, at han gaar ud fra ganske falske Forestillinger; hans Konklusioner vilde altsaa være fuldkommen rigtige, dersom hans Forudsætninger ogsaa var det. Udenfor denne Vrangforestilling kan hans Omdømme synes ganske normalt, hans Selvkontrol kan være fuldstændig, og ofte findes baade Intelligens og Energi i en Grad, der ligger over det normale.

Det er en Sygdom, der forværes langsomt. Paa Grund af deres mærkelige Personlighed bliver kun faa Paranoikere gift, og de, der gør det, skaber kun Besvær dermed.

Mærkelig nok ender kun en mindre Procentdel af Paranoikere paa Anstalt. De fleste har saa harmlose Vrangforestillinger at der ikke i væsentlig Grad ind-

(Fortsættes paa 4. Side).